

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Q. Horatii || Flacci Sermo-||nvm, sev Satyra-||rvm, sev
Eclogarvm libri || duo: Epistolarum li-||bri totidem.**

Horatius Flaccus, Quintus

Francofurti ad Moenum, 1577

20. Ad librum suum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-306)

A AD HÆC] ad ea, quæ mihi ab illo dicta sunt.
 NARIBVS VTI FORMIDO] ego non au-
 deo inflexis naribus ea, quæ ille mecum loquitur,
 irridere. *narium inflexio* irridentium gestus est, vt
 sat. 6. lib. 1. *nasō suspendis adunco Ignotos.* & sat. 8.
 lib. 2. *Balatro suspendens omnia nasō.* Per. *nimis vn-*
cis Naribus indulges: *μὴν μελίζεν* dicunt Græci. acutæ
 nares autem, sagaces, & ad odorandum celeres in-
 telliguntur: & qui acutis naribus sunt, ingeniosio-
 res habentur: vt contrà qui obtusis, pingues & he-
 betes.

ET LVCTANTIS ACVTO, &c.] & ne ille,
 qui mecum pugnat, me vnguibus laceret, clamo,
 locum illum mihi displicere, videlicet theatrum.

ACVTO NE SECER VNGVI.] Licinius
 Caluus, *Vaga candida nympha quod secet ungui.* Ca-
 rilius lib. 1. gramm. in fit.

ET DILVDIA POSCO] Porphirio, seu Acro
 docet his ipsis ferè verbis, id temporis spatium,
 quod tribui solebat gladiatoribus ad digladiandi
 intermissionem, intra dies munerum gladiatorio-
 rum, quibus pugnare debebant, *diludia* appellari.

B LVDVS ENIM GEN. TR. CERT.] grada-
 tio, seu climax.

TREPIDVM] in quo trepidant ij, qui certa-
 men ineunt. eiusdè generis est. *illud, Pallida mors,*
 & similia.

IRA TRUCEIS, &c.] vt sup. Od. 16. lib. 1. *Ira*
Thyesten exitio graui Strauere, & altis urbibus vlti-
ma Stetere cause, cur perirent Funditus, &c. truceis
 inimicitias autem dicit, hoc est, tristeis & horribi-
 leis vel quòd, inimici truci & sæuo in eos quibus
 inimici sunt, aspectu, ac vultu solent esse.

ET FVNEB. B.] lugubre dixit Od. 1. libr. 2.
quod mare lugubris Ignara belli?

20. AD LIBRVM SVVM.

VERTVNNVM, Ianumq; liber
 spectare videris:

C Scilicet vt prostes Sostiorum pumice mun-
 dus:

Odisti clauis, & grata sigilla pudico:

Paucis ostendi gemis: & communia lau-
 das,

Non ita nutritus. fuge, quòd discedere ge-
 stis.

Non erit emisso reditus tibi. quid miser
 egi?

Quid volui? dices, ubi quis te læserit. &
 scis

In breue te cogi, cum plenus languet ama-
 tor.

Quod si non odio peccantis desipit augur:

D Carus eris Romæ, donec te deserat atas.
 Contrectatus ubi manibus sordescere
 vulgi

Cæperis: aut tinea pasces taciturnus iner-
 teis:

Aut fugies Vticam: aut vincetus mittèris
 Ilerdam.

Ridebit monitor non exauditus: vt ille,
 Qui malè parentem in rupeis protrusit a
 sellum

Iratus. quis enim inuitū seruare labore?
 Hoc quoque te manet, vt pueros elemen-
 ta docentem

Occupet extremis in vicis balba sene-
 ctus.

E Cum tibi sol tepidus plureis admouerit
 aureis:

Me libertino natum patre, & in tenui re
 Maiores pennas nido extendisse loquèris:
 Vt, quantum generi demas, virtutibus
 addas.

Me primis vrbis belli placuisse, domique:
 Corporis exigui, præcanum, solib. aptū,
 Irasci celere, tamen vt placabilis essem.
 Fortè meum si quis te percontabitur æ-
 uum:

Me quater vndenos sciat impleuisse de-
 cembreis,

F Collegam Lepidum quo duxit Lollius
 anno.

VERTVNNVM] Deum, qui præest rebus con-
 trahendis, ac vertendis, id est, permutandis: vel ab
 anne verso dictum, vel ab eo, quòd anni verten-
 tis poma percipiat. de quo Propert. libr. 4. *Quid*
mirare meas tot in vno corpore formas? Accipe Ver-
tuni signa paterna Dei. Tuscus ego, Tuscis orior: nec
pænitet inter Prælia Volcinos deseruisse focos: Nec
me turba inuat, nec templo letor eburno. Romanum sa-
tis est posse videre forum. cetera lege apud Propert.
 Propterea autem, quòd hic Deus ad omneis figu-
 ras, ac formas opportunus erat, credebatur etiam
 menteis hominum & cogitationes in rebus emen-
 dis, ac vendendis vertere, immutare, ac variè affi-
 cere. itaque mobili ingenio, & inconstanteis ho-
 mines iratis Vertunis natos dicebant, vt Horat. sat.
 7. lib. 2. *Vertunnis, quotquot sunt, natus iniquis.*

IANVM QVE] Iani templum, vel Iani statuam,
 cui proximæ erant libratorum columna: vel fo-
 rum Romanum.

A **PROSTES**] venalis exponaris: à quo verbo *prostibulum*, locus, in quo prostant mulieres impudicæ, & scorta: & mulier *prostibula*.

SOSIORVM PVM. MVND.] id est, libratorum pumice expolitus. Sosis librarij & bibliopole scriptores fuerunt, de quibus & libr. de arte poet. *Hic meret era liber Sosis.* solebant enim & veteres illi libros pellibus tegere, & pelleis pumice expolire, atque exquare. Catull. ad Varum, *charta regia, noui libri, Noui umbilici, lora rubra, membrana Defecta, plumbo, & pumice omnia equata.* idem in primo carm. ad Corn. Nepotem, *Quis dono lepidum, nouum libellum Arida modo pumice expolitum?* Tibul. lib. 3. eleg. 1. *Lutea sed niuem innouat membrana libellum, Pumex & canas tondeat arte comas.* ex quo pumicare: quod valet pumice defricare, atque expolire. Catullus in Egnatium *hoc sibi solet manè Dentem, atque rufam pumicare gingiuam.* sic enim legitur hic versus apud Apuleium, vt admonet Adr. Turnebus noster.

ODISTI CLAVEIS, ET GRATA, &c.] cupis prodire in publicum: non vis domi contineri: odisti custodiam. clauis ad claudendum comparata sunt: atque iccirco fortasse a claudendo dicta, vt *κλειδες* & *κλειειν*.

PAUCIS OST. GEMIS] agre fers, seu lamentaris, te à paucis legi, neque omnium oculis parere.

GESTIS] cupis. in epist. de arte. *gestit paribus colludere.*

EMISSO] edito. ibid. *Et semel emissum volat irrenocabile verbum.* hoc dicit, vbi semel emissus à me fueris, & diuulgatus, non licebit tibi ad me reuerti.

NON ITA NVTRITVS] non ita educatus, id est, non eo consilio à me conscriptus, vt in manus hominum peruenires. est enim perpetua allegoria.

DISCEDERE] lib. vnus vatic. & Tornes. & Clericanus, Nicotianus, Russardinus, meus, habet descendere.

ET SCIS IN BR. TE COGI, CVM, &c.] & scis te complicari, & contrahi, cum lector paulo antè tui cupidus, legendo defessus est: vel scis, te non totum legi, scis multa à languido lectore præteriri, vt alij volunt. ego tamen priorem explicationem puto esse probabiliorem. T. Liuius lib. 39. loquens de commentario quodam, quem à Philippo patre acceperat Demetrius, *Erant autem (inquit) de rebus singulis in breue coacta causa.*

PLENVS] vel legendo defessus, & satietate legendi affectus: vel, vt alij volunt, cibo satur: quod minus probo.

QVOD SI NON ODIQ, &c.] i. Quod si non odio tui, qui me inuito, & repugnante exire cupis, vaticinor, ac desipio, tantisper placebis Romæ, dum nouus eris. noua enim vulgò placere solent: vetera non item. licet autem hæc referre ad versus ipsos, seu potius ad chartas, & membranas, quæ posteaquam legentium manibus tractatæ fordeis contraxerunt, negliguntur, & vel à tineis, & blaptis exeduntur, vel salfamentariis, & phar-

macopolis ad suas interceis inuoluédas, & integendas vsui sunt, vel ex eis fiunt opistographa epistolarum.

DONEC TE DESERAT ÆTAS] donec cōsenueris. *ætas*, id est, iuuenta.

AVT FVGIES VTIC.] aut exsulabis, & ex Italico solo pellèris. tralatio ab animatis, & ratione ventibus ad rem inanimam. fortasse significat hic voluntariam fugam, posteriore versu necessariam propter verbum *vincetus*: & hæc referenda sunt ad bellorum ciuiliū calamitatem: vt prædicat Horatius, eos casus suo libro imminere, quos complures nobiles & noti Romani propter bella ciuilia subierunt, ac pertulerunt. Est autem Vtica vrbs in Aphrica, in qua Cato minor mortem sibi conciuuit: vnde dictus Vticensis.

AVT VINCT. MITT. ILERD.] solebant veteres, epistolas in tabulis, seu chartis conscribere, easque alia charta, quæ plerumque erat intus exarata, operite: deinde lino obligare: postremò obsignare. ea autem charta, quibus litteræ integebantur, appellabantur opistographa, quia à tergo inscriptæ declarabant ad quem mitterentur. Significat igitur, homines ex libro suo integumenta litterarum facturos. sciendum est autem, libros veterum vna tantum ex parte fuisse exaratos: iccircoque volumina dicebantur, quia in vnum conuoluebatur. itaque ex eis opistographa facere licebat, quod non item ex nostris licet.

RIDEBIT MON. NON EXAVD.] ego, qui te toties frustra præmonuerim, vt ne in publicum prodires, ridebo. vtitur hoc nomine supra epist. ad Loll. 2. *Protinus vt moncam, si quid monitoris egessis.* & de arte poet. *monitoribus asper.*

MALE PARENTEM. &c.] non parentem. prouerbij similitudinem gerit. conuenit autem in eum, qui neque per se sapit, neque alteri benè consulenti, benèque præcipienti obtemperat. notum est illud Hesiodi, *ὄπις μὲν παρδεύσας, ὅς αὐτὸς πάλιν νόστος* *φρασσαμένος, πὰρ τ' ἐπειτα ἔς τέλος ἦσιν ἀμείνω,* &c. id est, *Optimus ille quidem est, qui per se mente, animoque Omnia perlustrat, qua sint meliora futura Postea ad exacta vsque nouissima tempora vita, &c.* quod citat Aristot. lib. 1. de morib. ad Nicomach. T. Liuius vsurpat libro 32. vt aliàs annotauimus. *protulit* autem excudendum curauit duorum lib. Vatic. Raïn. Card. Iannoët. Faër. Torn. Clericanorū, Nicotian. Russard. auctoritatem secutus.

QVIS ENIM. INVIT. SERV. LAB.] nam Inuitum qui seruat, idem facit occidenti: epist. de arte poet. Terent. tamen Heaut. *Atque hunc difficile, inuitum seruaret senem,*

TE MANET] tibi impendet, tibi euenturum est: vt Od. 28. lib. 1.

CVM TIBI SOL TEPIDVS, &c.] id est, cum hora diei tertia, aut quarta, quo tempore solis calor inualefcit, plureis habueris auditores. Lucet. lib. 4. *vt omne Humanum genus est auidum nimis auricularum,*

ME LIBERTINO NATVM PATRE &c.] dices me patrè libertino natum esse. vt sat. 6. lib. 1. *Nunc ad me redeo libertino patre natum,*

A ET IN TENVIRE MAIORES PENNAS, &c.] id est, dices me in angusta, & parua refamiliariatum, virtute tamen & ingenij præstantia tenuitatem, & humilitatem generis mei illustrasse, atque extulisse. tractum ab auum pullis, qui paulatim plumis nascentibus nidos suos superant.

ME PRIMIS VRBIS, &c.] sic fat. 1. lib. 2. *tamen me Cum magnis vixisse inuita fatebitur usque Inuidia.* quos hic primos vrbis dicit, primores populi appellauit fat. illa 1. lib. 2.

BELLI, DOMIQUE] aduerbia sunt. sic epist. ad August. in extr. *belli spectata, domique Virtus.* M. Tull. in Bruto, *omissis illis diuinis consiliis, quibus sepe constituta est Imperatorum sapientia salus ciuitatis aut belli, aut domi.*

CORPORIS EXIGVI] fat. 3. lib. 2. *longos imitatis, ab imo Ad summum totus moduli bipedalis.*

B PRÆCANVM] canum ante tempus. solet autem præmatura canities accidere & iracundis natura, & calamitosis, diuturnoque animi mæore affectis, quod cõfirmat Pind. *είδ. δ. φύονται δὲ καὶ νέοις ἐν ἀνδράσι πολλαὶ θάματα καὶ ᾤοντα τὸν ἀλικίας εἰκότα χρόνον.* id est, nascuntur autem etiam iuuenibus cani crebro præter ætatis conueniens tempus. Traditum est ab antiquis si quis mæore affectus, & luctu graui oppressus non lacrymetur, præsertim ætate media, fore vt statim canescat: sin lacrymari possit, canitiem illam præmaturam vitatarum.

SOLIBVS APTVM] locis apricis gaudentem.

IRASCI CELEREM] *ὄξύθυμον, ὀχλίχλον, ὀργίλον,* irritabilem, iracundum, irasci celerem autem Graecum loquendi genus.

TAMEN VT PLACAB. ESSEM] & facile placantur, & citò desinunt irasci homines iracundi, quod quidem est in eis optimum, vt scribit Aristot. lib. 4. de morib. ad Nicom. *παύονται δὲ παρῆς, ὁ καὶ βέλπετον ἔχουσι.* & M. Tullius ait libr. 1. epistol. ad Attic. *irritabileis animos esse optimorum saepe viro- rum, & eosdem placabileis: & esse hanc agilitatem, mollitiemque natura plerumq. bonitati.* Idem epist. ad Qu. Frat. lib. 1. paullo aliter, *Si implacabiles (inquit) sunt iracundia, summa est acerbitas: sin autem exorabiles, summa leuitas: qua tamen (vt in malis) acerbitati anteponenda est.* Hom. *ἰλ. γ. Ἀλλ' ἀκρόμεθα βῆσσον, ἀκροαὶ δὲ φρενέες ἐδιδλῶν.* id est, sed placemur citius: placabiles autem sunt bonorum mentes. Eurip. Medea, *Γωὴ τὸρ ὄξύθυμος, ἄς δ' αὐτῶς ἀήρ, Πάων φυλαίσσιν, ἢ σιωπηλὸς σοφός:* quibus versibus significat, viros & mulieres iracundos facilius caueri posse, quàm tectos, atque obscuros.

ME QUATER VND. SC. IMPL. DEC.] sciat me quadraginta quatuor annos compleuisse.

COLLEGAM LEPID. QVO D. &c.] id est, anno ab vrbe condita 1000 cxxxiij, cum igitur natus sit Horatius L. Manlio Torquato, & L. Aurelio Cotta coss. vt supra cognouimus Od. 13. epod. *Tu vina Torquato mone consule pressa meo:* hi autem consules fuerint anno ab vrbe condita 1000 cxxcvi. relinquitur, vt Hor. Qu. Emilio Lepido, M. Lollio consulibus, annos quadraginta quattuor expleuerit.

D V X I T] coniunctum habuit. neque huius verbi vis ad forteis est referenda, vt vult Porphyrio. non enim fortibus, sed suffragiis fiebat coss.